

موضوع: نقش مسجد و نماز در کاهش آسیب های اجتماعی

مهیاگودرزی

هر جامعه ای متناسب با شرایط خود با انواعی از انحرافات و مشکلات روبروست که تاثیر مخربی روی فرآیند ترقی آن دارد.

شناخت چنین عواملی می تواند مسیر حرکت جامعه را به سوی ترقی و پیشرفت هموار سازد.

آسیب های اجتماعی به هر عمل فردی یا جمعی اطلاق می شود که در چارچوب اصول اخلاقی و قواعد اجتماعی قرار نمی گیرد و در نتیجه با منع قانونی یا قبح اخلاقی و اجتماعی روبرو می گردد.

همچنین به عنوان اموری که نظم جامعه را به هم می زنند و هنجارهای آن را مورد تعرض قرار می دهند بسیار حائز اهمیت می باشند چرا که افزایش ناهنجاری ها شاخه ای از وجود بحران محسوب می شود و نظم اجتماعی را تهدید می کند.

مسئله مربوط به آسیب های اجتماعی از دیرباز در جامعه بشری مورد توجه اندیشمندان بوده است. هم زمان با گسترش انقلاب صنعتی و گسترش دامنه نیازمندی ها، محرومیت های ناشی از عدم امکان برآورده شدن خواسته ها و نیازهای زندگی موجب گسترش شدید و دامنه دار فساد، عصیان، تبهکاری، دزدی، طلاق و دیگر آسیب ها شده است.

یکی از آسیب های اجتماعی، آسیب های نوپدید و شبکه های اجتماعی است.

آسیب های نوپدید، آسیب های مرتبط با فناوری های جدید است که آسیب های ناشی از استفاده از ماهواره، بازی های رایانه ای، تلفن همراه و اینترنت می توانند در این مجموعه قرار گیرند و می توانند زمینه ساز نوع جدیدی از آسیب های اجتماعی و روانی باشد.

حریم خصوصی افراد آن قدر اهمیت دارد که احترام به آن در قرن حاضر از مرزهای سنتی دین و اخلاق فراتر رفته و در بیشتر کشورهای جهان ضمانت قانونی پیدا کرده است؛ اما شئون انسانی و اهمیت حفظ آن در فضای مجازی و امنیت اطلاعات مبادله شده با چالش هایی مواجه شده و سلامت اجتماعی و حتی جسمانی کودکان و نوجوانان در جامعه به مخاطره افتاده است.

اکثر والدین نیز به دلیل عدم آشنایی با اینترنت و ظرفت های آن و شبکه های اجتماعی و فناوری های نوین ارتباطی، از رفتارهای آنلاین فرزندانشان در فضای مجازی اطلاعی ندارند. همین مسأله راه را برای صیادان

اینترنتی باز می کند تا راحت تر بتواند طعمه های خود را از میان افرادی انتخاب نمایند که به نوعی دچار آسیب های اجتماعی هستند و بدون در نظر گرفتن تهدیدات و معایب این فضا به دنبال تفریح در آن هستند.

در دوره نوجوانی و جوانی آسیب های اجتماعی و راه های پیشگیری از آن یکی از مهم ترین مراحل زندگی آدمی محسوب می شود و آخرین مرحله ی تحول شناختی و گذر از مرحله «پیرو دیگران بودن» به دوره «مستقل بودن» است؛ دوره ای که نوجوان به هویت واقعی خویش دست می یابد.

یکی دیگر از آسیب های اجتماعی طلاق است. گرایش و رویکرد خانواده ها از سنتی به مدرن، موجب بروز نابسامانی های مختلف در جامعه شده است. طلاق در جامعه امروز به عنوان یکی از آسیب های اجتماعی مطرح می شود که ریشه در تغییر و تحولات گوناگون فرهنگی، اجتماعی، زیستی و... دارد که با پیچیده تر شدن زندگی امروز، سطح آن شدت یافته است.

با توجه با این که طلاق در گذشته نزد مردم به عنوان یک امر مذموم و قبیح و در عین حال وحشت آور تلقی می شده، ولی امروزه می بینیم که طلاق، ابزار رایجی شده که به مدد آن، افراد خود را از وضعیت موجود رها می کنند به طوری که نسل امروز ما نسبت به گذشته از پدیده طلاق، وحشت و استرسی به خود راه نمی دهد و این امر خیلی راحت در حال جا افتادن در جامعه است.

طلاق به عنوان مسئله اجتماعی یکی از مهم ترین پدیده های حیات انسانی است.

در روایات داریم هرچیزی آسیبی دارد یک سری از آسیب ها افراد را تهدید می کند، یک سری آسیب ها خانواده را تهدید می کند و یک سری آسیب ها و فتنه ها اجتماع و جامعه را تهدید می کند.

یکی از آسیب های جدی که اگر در جامعه ای وارد شود آن جامعه را نابود می کند، گناه و جرم و فساد و فحشاء است.

گناه و فساد حرکت را از جامعه می برد، برکت را از عمر انسان ها می برد. روایت داریم وقتی گناه در جامعه ای زیاد شد در آن جامعه بلا می آید، خوبان آن جامعه دعا می کنند، به اجابت نمی رسد، روایت داریم که زلزله می آید، قحطی می آید.

در دعای کمیل می خوانیم خدایا ببخش آن گناهایی که مانع اجابت دعاست؛ خدایا ببخش آن گناهایی که باعث نزول بلاست.

پس یکی از آسیب های جدی که هر جامعه ای را می تواند تهدید کند فساد است، گناه و جرم و فحشاء است.

یکی از راه های درمان جرم و فساد در جامعه این است که افراد جامعه را با نماز آشنا کنیم.

نماز اکسیری معجزه آسا برای ترقی و رسیدن به آرزوها و پرکشیدن به اوج آسمانهاست.

بدن ما به طور مشخص روزانه مقدار زیادی امواج الکترومغناطیس دریافت می کند. با این حساب ما منبعی هستیم که مقدار زیادی امواج الکترومغناطیس در خودمان ذخیره کرده ایم به عبارت دیگر، ما با امواج الکترومغناطیس شارژ می شویم؛ بدون اینکه متوجه باشیم و اگر در بعضی مواقع احساس سردرد و ناراحتی می کنیم یا دچار تنبلی در کار و درد در قسمت تی مختلف بدن می شویم به علت وجود این امواج است.

یک دانشمند اروپایی تحقیقاتی را در مورد خارج کردن امواج الکترومغناطیسی که به بدن آسیب می رساند انجام داده و به این نتیجه رسیده است که با گذاشتن پیشانی تان بیشتر از یکبار بر زمین، امواج الکترومغناطیس مضر بدن تخلیه خواهد شد؛ مانند ساختمان های بلند که احتمال برخورد سیگنال های الکتریکی مانند رعد و برق با آنها وجود دارد برای همین به گونه ای طراحی می شوند که با زمین ارتباط داشته باشند تا امواج از طریق زمین تخلیه شود. بنابراین سربرخاک بگذارید تا امواج الکتریکی مثبت تخلیه شود!

آنچه این تحقیق را بیشتر شگفت انگیز می کند این جمله ی آن دانشمند است که «بهتر است پیشانی تان را برخاک بگذارید»

شگفت انگیزتر اینکه می گوید: بهترین حالت، حالتی است که رو به مرکز زمین باشید؛ چرا که در این حالت امواج الکترومغناطیسی بهتر تخلیه خواهد شد بیشتر تعجب خواهید کرد وقتی بدانید براساس اصول علمی ثابت شده که شهر مکه و خانه ی کعبه درست مرکز زمین است.

همانگونه که رسول اکرم فرمودند: سُمِّيتِ الْكَعْبَةُ كَعْبَةً لِأَنَّهَا وَسَطُ الدُّنْيَا (صدوق، من لا يحضره الفقيه، ج ۲، ص ۱۹۰)

بنابراین یکی از آثار نماز تخلیه امواج مضر از بدن است.

مسجد یکی از مهم ترین پایگاه های مذهبی-اجتماعی جامعه اسلامی ما شده تا با همکاری آن گره از مشکلات و اختلافات خانوادگی و اجتماعی باز کنیم.

انس با مسجد و نماز جماعت باعث کاهش آسیب های اجتماعی و از بین بردن گناه و جرم و فساد است.

اقاه نماز جماعت تنها کار روحانی مسجد نیست بلکه حل مشکل ازدواج جوانان، تهیه جهیزه افراد بی بضاعت و... است.

نماز و حضور در مساجد یکی از مؤثرترین راه کارها برای مبارزه با آسیب های اجتماعی است.

نمز کشتی نجات است که همه افراد جامعه را از طوفان آسیب ها و مشکلات عبور می دهد و یکی از بهترین راه ها پیشگیری و حتی درمان های اجتماعی و معضلات جامعه می باشد.

شناخت آسیب های اجتماعی و راه های درمان و اصلاح آنان می تواند در اصلاح فرد، خانواده و جامعه مؤثر باشد.

آسیب های اجتماعی ریشه در دو معضل دارد: قوه غضبیه و قوه شهویه

راه درمان را نیز خداوند نشان داده و از آن با عنوان نماز در دو آیه قرآن یاد کرده که در پیشگیری از آسیب های اجتماعی مؤثر است.

در سوره عنکبوت آیه ۴۵ می فرمایند: انّ الصلاة تنهى عن الفحشاء والمنکر؛ در این آیه به طور قطع و یقین و با ضمین صد در صدی خداوند اقامه نماز را عامل پیشگیری از فحشاء و منکرات که زمینه بروز آسیب های اجتماعی می باشد، می داند.

همچنین در سوره معارج آیات ۱۹ تا ۲۲ اشاره می شود که انسان بی صبر و حریص آفریده شده که نشانه حریص بودن دو چیز است: جزع به هنگام سختی و بخل هنگام کامیابی که بسیاری از ناهنجاری های اجتماعی ریشه در حرص و بخل دارد که طبع مادی انسان به سوبی آنها میل دارد که اگر مهار نشود منجر به بروز آسیب های اجتماعی می شود.

بسیاری از آسیب های اجتماعی ناشی از عدم تحمل و جزع در زمان تنگدستی و سختی و یا مواجه با مشکلات خانوادگی، اقتصادی و اجتماعی بوده که دلیل پایین آمدن آستانه تحمل می باشد و یا به دلیل بخل هنگام کامیابی با زیاده خواهی ها، چشم وهم چشمی ها، خودخواهی ها، عدم توجه به محرومین و نیازمندان زمینه بروز آسیب های اجتماعی را فراهم می آورد که راه درمان آن نماز و یاد خدا می باشد که با مداومت می تواند اضطراب ها و تشویش ها را از انسان دور، و راه نجات از اخلاق ناپسند و باعث پیشگیری از آسیب های اجتماعی می گردد.

اگر این وظیفه به خوبی انجام و حق آن اداء گردد، نه تنها هزینه چند صد میلیاردی مبارزه با آسیب های اجتماعی کاهش می یابد، بلکه افراد و جامعه در مدت کوتاهی به اوج عزت و سربلندی و فلاح و رستگاری خواهند رسید و لذا نماز دو اثر مهم بازدارندگی و زاینده گی دارد که از طرفی مانع رذایل اخلاقی و از طرف دیگر باعث بروز و رشد فضائل اخلاقی می گردد.

خداوند یک میزان و ترازویی به عنوان نماز قرار داده است، چنانچه کفه ترازو به سمت فحشاء و منکرات سنگینی نماید، نشان از تضييع نماز در جامعه و چنانچه کفه ترازو به سمت فحشاء و منکرات سنگینی نماید نشان از بزرگداشتن و ادای حق ماز در جامعه است.

جالب است که از بین تمام فرائض واجب دینی قرآن خداوند متعال نقش و اثر نماز را بیشتر در این دنیا حواله نموده است تا آخرت؛ از جمله:

۱- به درستی که نماز انسان را از فحشاء و منکرات باز می دارد مربوط به این دنیا می باشد.

۲- خداوند در سوره بقره آیه ۱۵۳ می فرماید: «واستعینوا بالصبر والصلوة؛ از صبر و نماز کمک بگیرید، مربوط به حل مشکلات اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و... مردم در این دنیا می باشد و خداوند نماز را وسیله کمکی و مؤثر و قابل اطمینان در چالش ها و مشکلات زندگی قرار داده است.

و یا وقتی خداوند در سوره طه آیه ۱۳۲ می فرماید: «وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ؛ خانواده ات را به نماز امر کن در ادامه می فرماید: «نحن نرزقك؛ ما رزق تو را می دهیم به طوری که پیامبر هر زمان دچار مشکل اقتصادی می شدند اطرافیان را به نماز دعوت می کردند که ثمره دعوت دیگران به نماز، نزول برکت و رزق و روزی خداوند را به همراه می آورد.

۳- همچنین در سوره انبیاء آیه ۱۹۳ می فرماید: «و من اعرض عن ذکرى فان له معیشتة ضنکاً؛ اگر از ذکر خدا دوری کنید، معیشت تلخ و مشکل می شود که خداوند راه حل غلبه بر مشکلات اقتصادی و معیشتی را در این دنیا ذکر نموده است.

گاهی می شود درهای زندگی به روی انسان به کلی بسته می شود و دست به هرکاری می زند با مشکلی روبرو می گردد. گاهی هم به عکس مقدمات همه کارها فراهم است و بن بست و گرهی در کار نیست. حالت اول را به وسعت زندگی و آن یکی را به ضیق و تنگی معیشت تعبیر می کنند.

منظور از «معیشت ضنک» که در آیه آمده نیز همین است. ممکن است بعضی فکر کنند تنگی معیشت، به دلیل درآمد کم باشد؛ درحالی که افرادی هستند، پول و درآمدشان هنگفت است، ولی بخل و حرص و آرزو، زندگی را بر آنها تنگ کرده. نه تنها دیگران از زندگی آنان لذتی نمی برند، خودشان هم از آن همه نعمت محروم هستند.

قرآن می فرماید: علت اصلی این مشکلات و سختی ها، غافل شدن و روی گردانی از خداست؛ چرا که یاد خدا مایه ی آرامش جان، تقوا و شهادت است.

فراموش کردن او نیز مایه ی اضطراب و ترس و نگرانی است که سبب می شود همه از هم بترسند،هیچکس به دیگری اعتماد نکند،رابطه ها و پیوندها برمحور منافع شخصی صورت گیرد.اصولا تنگی از زندگی بیشتر به علت کمبودهای معنوی و نبودن غنای روحی است.

عدم اطمینان به آینده و ترس از نابود شدن امکانات موجود و وابستگی بیش از حد به دنیا،مهم ترین عوامل سخت و بی روح شدن زندگی است در حالی که ایمان به خدا و دل به ذات پاک او بستن،ما را از همه نگرانی ها و سختی ها و مشکلات نجات خواهد داد.

۴- خداوند در سوره رعد آیه ۲۸ می فرماید: *الا بذکرالله تطمئن القلوب*؛ با یاد خدا دل ها آرامش می گیرد.

راه غلبه به قوه غضبیه که با عصبانیت ها،خشونت ها و نگرانی ها،افسردگی ها،اضطراب ها، تنش های روحی و روانی و.....که منجر به منکرات می گردد،دراین دنیا نماز است .

انسان برای پیمودن راه صحیح تکامل و سعادت باید از یک سو،رابطه خود را با خدا و از سوی دیگر،با خلق خدا تقویت نماید.بهترین راه تقویت رابطه با خدا نماز است.

نماز یک ظاهری دارد که انجام آن موجب رفع تکلیف از ما می شود؛ اما اینگونه نماز خواندن به این معنا نیست که لزوما موجب سعادت دنیوی و اخروی گردد.رسیدن به قرب الهی از طریق نماز مستلزم رعایت نکات خاصی است که با صرف عمل به تکلیف،آن هم از روی عدم توجه به مفاهیم عملی آن محقق نمی گردد.

این دنیا،مانند دریای عمیقی است که اگر بخواهیم غرق نشویم باید سوار کشتی نجات،یعنی تقوا و محافظت و مراقبت از خودمان شویم و درون این کشتی را از بار ایمان پرکرده، و در مسیر توکل و اعتقاد به خدای یکتا حرکت کنیم و اما نمازی که می تواند چنین اثرات شگرف و عجیبی داشته باشد از قول خداوند،خواندن نماز نیست بلکه اقامه نماز است یعنی اول وقت،به جماعت،درمسجد و پنج وعده را به جای آوردن؛متأسفانه نمازهای صبح،جدی گرفته نمی شود و این نسخه شفابخش و حلال مشکلات با حذف یک وعده،کارایی آن را کاهش و کم اثر می کندمانند دارویی که پزشک تجویز می کند و با مصرف آن باعث درمان بیماری می شود ولی با استفاده نکردن مرتب آن دارو نیز دیگر اثردرمانی ندارد و همچنین تلاش برای حضور قلب و تمرکز و خشوع درنماز باعث تاثیرگذاری بیشتر می شود.

اگر به موضوع نماز به عنوان اولویت و ضرورت و نسخه شفابخش و حلال مشکلات در آسیب های اجتماعی نگریسته شود،درآینده ای نزدیک شاهد کاهش آسیب های اجتماعی خواهیم شد.

همانطور که بیان شد نماز مطلوب از دیدگاه قرآن مانع فحشاء و منکر است، نماز مطلوب مایه آرامش است و.....

با تأملی در گذشته افراد دچار سوءسابقه، متأسفانه نماز جایگاه اصلی و مهمی در زندگی فردی و اجتماعی آنان نداشته است.

اگر روزی مشاوران، قضات و وکلا در راهنمایی زوجین در قبل از ازدواج و یا هنگام اقدام برای طلاق توصیه ای مبنی بر تاکید و اصلاح نماز در زندگی نمایند تا اثرات معجزه آسای آن را مشاهده کنند و یا معتادین در پروسه درمان، آموزش و توصیه نماز و اثرات روحی و اجتماعی آن را تجربه نمایند و یا در بیماری های روحی و اجتماعی با منشأ عصبی و اضطراب ها، درمانگران موضوع اصلاح نماز و تاکید بر آن و اثرات مفید آنرا گوشزد نمایند و یا مددکاران مستقر در مراکز شبانه روزی و روزانه آسیب های اجتماعی و کانون های اصلاح و تربیت در کنار فعالیت های تخصصی و تربیتی نماز مددجویان را با اولویت و جدیت دنبال نمایند بعد از مدتی شاهد حداقل برگشت پذیری را خواهند داشت.

در این برهه حساس از زمان و لزوم تقویت مبانی دینی و معنوی و لزوم مداخله زود هنگام در پیشگیری از بحران های اجتماعی آتی، نقش مهدهای کودک، مدارس، دانشگاه ها در توسعه و ترویج فرهنگ اقامه نماز می بایست با جدیت و با اولویت بیشتر پرداخته شود.

بنابراین اولین دستور مقابله با تهاجم فرهنگی در کلام قرآن انس با نماز و مسجد است.